

Inledning

Retfærd är allt en märklig tidskrift, inte särskilt lätt att redigera. Numret skall vara könsjämnt och jämnt fördelat mellan de skandinaviska länderna. Artiklarna skall dessutom svara mot grunnet (se omslagssidan). Det är ju kul om numret dessutom är i någon mening aktuellt.

Sällan, om ens någonsin, lyckas vi svara upp mot dessa kriterier. Särskilt svårt förefaller det vara att få en jämn könsfördelning. Ett av skälen till detta är bristen på bidrag från kvinnor.

En jämn könsfördelning har ett egenvärde, dock inte i kvantitativ mening. Vikten av en jämn könsfördelning, eller rentav en övervikt för bidrag från kvinnor, är istället en rent kvalitativ aspekt. Vi lever i ett patriarkaliskt samhälle, där mannen är norm. Påståendet är numera så starkt empiriskt belagt att det närmast är en trivialitet. Kvinnorätten som ett eget rättsområde borde därför ha spelat ut sin roll. Istället är det centralt att de specifika erfarenheter som inte omfattas av fenomenet mannen som norm lyfts in som en central aspekt vid vår förståelse av rätten och dess funktioner i samhället; målet är helt enkelt att, med Edward Said, bryta ned de stereotyper och förenklade kategoriseringar som utgör det mänskliga tänkandets och den mänskliga kommunikationens starkaste begränsningar. Först med en sådan ständigt kritik kan vi hoppas på att kunna sluta behöva förfasa oss över en rättstillämpning där kvinnan

behandlas som ett objekt. När detta skrivs pågår just en sådan inlammad debatt. Tre unga män har frikänts från anklagelser för våldtäkt, sedan alla tre under en hel natt sexuellt utnyttjat en ung berusad kvinna. Enligt domstolen var hon nämligen inte så berusad att hon inte skulle ha klarat av att tydligare säga nej: för domstolen var presumptionen uppenbarligen att kvinnor, så länge de inte bevisligen skriker nej och gör aktivt fysiskt motstånd, gärna under 6-8 timmar mottager olika män som mellan de sexuella aktiviteterna vilar ut med en öl. Domen säger därmed åtminstone något om ledamöternas sexuella fantasier.

Ett typiskt manligt område är polisen, särskilt säkerhetspolisen. Det ligger något macho i det hemliga och det (inbillade) våldsamma i denna värld. Hårda pojkar möts i en hård värld, där kvinnor spelar roll endast som Mata Hari eller sekreterare. The Rule of Law spelar här – närmast som en självklarhet – ingen som helst roll, ty hårdhet måste mötas med hårdhet, och konspirationer mot det liberala demokratiska samhället, som här fungerar som norm och allt annat som avvikande, måste rimligen mötas med konspirativa motmedel. Så sammanblandas dissens med subversion i denna lek mellan män där resultatet för den enskilde kan vara så djupt förödande. Det otänkbara är här det självklara, och så blir till slut t o m den offentliga lögnen det nödvändiga, ja på detta område rentav det självklara. När nu

allt fler länder – aldrig Sverige förstås – lyfter på förlåten och det som sades vara det paranoida visar sig vara det vardagliga, kommer det att visa sig lika plågsamt som i de forna öst-europeiska diktaturerna, ja rentav värre ty vi var så mycket mer naiva. Det finns en betydande demokratisk fara i detta, som icke skall underskattas. Bitterheten kan lätt övergå i ren cynism, som riktar sig mot det demokratiska idealet, och leder till rop efter starka ledare istället för förståelse för att kampen för just The Rule of Law och ett kvalitativt demokratibegrepp är ständig. Där har inte bara Retfærd utan den intellektuelle ö h t ett särskilt ansvar. Välj därför aldrig solidaritet framför kritik, och låt oss var och en ständigt betänka den intel-

lektuelles ansvar, där «självironin (måste vara) vanligare än bombasmen, raketten (gå före) hummandet och harklandet. Men det går inte att komma ifrån att sådana framträdanden av intellektuella varken ger dem högt uppsatta vänner eller officiella hedersutmärkelser. Visst är det ett ensligt tillstånd, men det är alla gånger bättre än en sällskapsjuk tolerans för sakernas faktiska tillstånd.»,

tycker Eva-Maria Svensson och Dennis Töllborg, som avslutar sitt redaktionsskap för Retfærd med att citera Edvard Said, Den intellektuelles ansvar (Bonnier Alba Essä 1995).